

Αφίχθη στη Ρωσία αντιπροσωπεία ηγουμένων και οικητόρων μονών της Αιγύπτου

Στις 23 Αυγούστου 2021 με πρόσκληση του Αγιωτάτου Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσικών Κυρίλλου αφίχθη στη Μόσχα αντιπροσωπεία ηγουμένων και οικητόρων μονών της Κοπτικής Εκκλησίας με σκοπό να προσκυνήσουν ορθόδοξα μοναστήρια της Ρωσίας.

Το εν λόγω ταξίδι πραγματοποιείται στο πλαίσιο της αναπτύξεως του διαλόγου μεταξύ της Ρωσικής Ορθόδοξου Εκκλησίας και της Κοπτικής Εκκλησίας και της δραστηριότητας της αρμόδιας Επιτροπής Διεκκλησιαστικού Διαλόγου. Αποτελεί δε μέρος του υλοποιούμενου τα τελευταία χρόνια προγράμματος αμοιβαίων επισκέψεων αντιπροσώπων του ρωσικού και του κοπτικού μοναχισμού.

Μέλη της αιγυπτιακής αντιπροσωπείας είναι πολλοί ηγούμενοι των περίφημων κοπτικών μονών της Αιγύπτου, οι οποίοι έτυχαν θερμής υποδοχής στο αεροδρόμιο της Μόσχας Ντομοντέντοβο από

τον πρόεδρο του Συνοδικού Τμήματος Ιερών Μονών και Μοναχικού Βίου μητροπολίτη Κασίρα Θεόγνωστο, τον γραμματέα του ΤΕΕΣ επί διαχριστιανικών σχέσεων ιερομόναχο Στέφανο Ιγκούμνοφ κ.ά.

Η παραμονή της αντιπροσωπείας στο έδαφος της Ρωσικής Ορθόδοξου Εκκλησίας θα διαρκέσει μέχρι την 1^η Σεπτεμβρίου. Στο πλαίσιο του ταξιδιού της προγραμματίζονται επισκέψεις σε ιερά προσκυνήματα και ιστορικά πολιτιστικά αξιοθέατα στο έδαφος των Ιερών Μητροπόλεων Μόσχας, Τβερ, Νόβγκοροντ και Αγίας Πετρούπολης, καθώς και ιερών καθιδρυμάτων του ρωσικού βορρά.

***

Οι σχέσεις μεταξύ των λαών της ιστορικής Γης των Ρως και των χριστιανών της Αιγύπτου έχουν βαθιές ρίζες. Ανέκαθεν τα βλέμματα των ευσεβών μας προγόνων ήταν στραμμένα στα χώματα της χριστιανικής Ανατολής, που έχουν περιγραφεί στην Ιερά Βίβλο. Το ενδιαφέρον των Ρώσων προσκυνητών προκαλούσαν όχι μόνον η Παλαιστίνη, η Συρία και η Μικρά Ασία, αλλά και η Αίγυπτος, κοιτίδα του χριστιανικού μοναχισμού, γη η οποία για αρκετά χρόνια φιλοξένησε την Αγία Οικογένεια. Κατά τη διάρκεια των προσκυνηματικών επισκέψεων συνήφθησαν επαφές ανάμεσα στους χριστιανούς της Γης των Ρως και της Αιγύπτου. Μεταξύ των τελευταίων τη συντριπτική πλειονότητα αποτελούσαν οι θρησκευόμενοι της Κοπτικής Εκκλησίας, η οποία παράλληλα με την Αρμενική Αποστολική, τη Συριακή Ορθόδοξη, τις Εκκλησίες του Μαλανκάρ, της Αιθιοπίας και της Ερυθραίας ανήκουν στην οικογένεια των Αρχαίων Ανατολικών Εκκλησιών της προχαλκηδόνιας παραδόσεως. Οι Κόπτες χριστιανοί ειδικά είναι οι φύλακες των ιερών προσκυνημάτων της αιγυπτιακής γης και συνεχιστές των παραδόσεων του μοναχισμού, που θεμελιώθηκαν από εκπροσώπους αυτού του αρχαίου λαού, τους Αντώνιο τον Μέγα, Παύλο τον Θηβαίο, Μακάριο τον Μέγα, Παΐσιο τον Μέγα, Παχώμιο τον Μέγα και πολλούς άλλους.

Το 1845 και 1850 επισκέφθηκε την Αίγυπτο ο επικεφαλής της Ρωσικής Εκκλησιαστικής Αποστολής στην Ιερουσαλήμ αρχιμανδρίτης Πορφύριος Ουспенσκι, του οποίου την υπογραφή μπορεί και σήμερα να δει κανείς στον τοίχο του καθολικού της Κοπτικής Λαύρας του Οσίου Αντωνίου του Μεγάλου στην Ανατολική έρημο πλησίον της Ερυθράς Θάλασσας. Τότε συνέγραψε αρκετές μονογραφίες, αφιερωμένες στην Κοπτική Εκκλησία. Μεταξύ των Κοπτών αυτά τα έργα ήταν ευρέως γνωστά ήδη από τον προπερασμένο αιώνα, όπως και τα έργα των Ρώσων Αγίων, όπως ο Φιλάρετος Μόσχας, ο Θεοφάνης ο Έγκλειστος, ο Ιγνάτιος Μπριαντσανίνοφ, ο Άγιος Ιωάννης της Κρονστάνδης.

Επίσημες επαφές πραγματοποιούνταν και σε ανώτατο επίπεδο, ειδικότερα ο Πατριάρχης των Κοπτών Πέτρος Ζ΄ είχε κατ' επανάληψιν συναντηθεί με τους απεσταλμένους του αυτοκράτορα Νικολάου Α΄, ενώ ο Ρώσος πρεσβευτής στην Κωνσταντινούπολη Α.Μπ. Λομπάνοφ-Ροστόφσκι διατηρούσε αλληλογραφία με τον Πατριάρχη Κύριλλο Δ΄. Μεγάλο κύρος στον κοπτικό λαό είχε ο αυτοκράτωρ Αλέξανδρος Γ΄, μετά τον θάνατο του οποίου το 1894 στον καθεδρικό ναό του Αγίου Μάρκου στο Κάιρο τελέσθηκε επιμνημόσυνη δέηση υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του. Επίσης

ιεράρχες της Κοπτικής Εκκλησίας ήταν παρόντες στη γενομένη το 1896 στη Μόσχα στέψη του αυτοκράτορα Νικολάου Β΄.

Την περίοδο από το 1917 έως το 1943 η Ρωσική Εκκλησία, η οποία τελούσε υπό τις συνθήκες διωγμών από τους αθέους και σε αναγκαστική απομόνωση, δεν είχε τη δυνατότητα να διατηρήσει τις επαφές με την Κοπτική Εκκλησία, όπως και με άλλες Εκκλησίες. Αλλά αμέσως μόλις απέκτησε μια τέτοια ευκαιρία οι επαφές επανεκκίνησαν. Ήδη το 1945 πραγματοποιήθηκε η πρώτη επίσκεψη του Προκαθημένου της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας Αγιωτάτου Πατριάρχη Αλεξίου Α΄ στην Αίγυπτο. Τότε στο Κάιρο ιδρύθηκε μετόχι αντιπροσωπείας του Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών παρά τω Πατριάρχω Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής, το οποίο είχε ως άμεση αποστολή του τη διατήρηση επαφών τόσο με την Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλεξανδρείας, όσο και με την Κοπτική Εκκλησία. Για δεύτερη φορά ο Αγιώτατος Πατριάρχης Αλέξιος ταξίδεψε στην Αίγυπτο και συναντήθηκε με τον Κόπτη Πατριάρχη Κύριλλο ΣΤ΄ το 1960. Αντιπροσωπείες της Κοπτικής Εκκλησίας προσκαλούνταν τακτικά στους μεγάλους εκκλησιαστικούς εορτασμούς της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας. Ήσαν παρόντες και στις Τοπικές Κληρικο-λαϊκές Συνάξεις του 1971 και του 1990. Το 1991 την Αίγυπτο επίσης επισκέφθηκε ο Αγιώτατος Πατριάρχης Αλέξιος Β΄ και το 2010 ο Αγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος.

Μεγάλη ήταν η συμβολή στην εντατικοποίηση των διεκκλησιαστικών επαφών με την κοπτική πλευρά του προέδρου του ΤΕΕΣ μητροπολίτη Λένινγκραντ και Νόβγκοροντ Νικοδήμου, ο οποίος επισκέφθηκε κατ' επανάληψιν την Αίγυπτο ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του 1950 υπό το αξίωμα του αρχιμανδρίτη και ως επικεφαλής της Ρωσικής Εκκλησιαστικής Αποστολής στην Ιερουσαλήμ. Μεγάλο ενδιαφέρον για τις επαφές αυτές επέδειξε ο μακαριστός κ. Νικόδημος και από τη θέση του προέδρου του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας.

Πρώτος Προκαθήμενος της Κοπτικής Εκκλησίας, ο οποίος επισκέφθηκε το Πατριαρχείο Μόσχας ήταν ο Πατριάρχης Σενούντα Γ΄ (1972). Το 1988 για δεύτερη φορά ως επικεφαλής μεγάλης κοπτικής αντιπροσωπείας μετέβη στη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία και συμμετείχε στους εορτασμούς με αφορμή τη χιλιετία της Βαπτίσεως των Ρως. Το 2008 και το 2009 με την ευλογία του Πατριάρχη Σενούντα κοπτικές αντιπροσωπείες παρέστησαν στη κηδεία του μακαριστού Πατριάρχη Αλεξίου Β΄ και την ενθρόνιση του Αγιωτάτου Πατριάρχη Κυρίλλου. Εκπρόσωποι της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας επισκέφθηκαν το Κάιρο το 2012, όπου παρέστησαν στην κηδεία του Πατριάρχη Σενούντα Γ΄ και την ενθρόνιση του Πατριάρχη Θεοδώρου Β΄.

Κατά τη διάρκεια επισκέψεως του Πατριάρχη Θεοδώρου Β΄ στη Ρωσία, που πραγματοποιήθηκε από 28 Οκτωβρίου έως 4 Νοεμβρίου 2014, και της συναντήσεώς του με τον Αγιώτατο Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσσιών Κύριλλο, επιτεύχθηκε η συμφωνία περί διευρύνσεως της συνεργασίας, ειδικότερα δε συγκροτήθηκε ειδική Επιτροπή Διαλόγου μεταξύ της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας και της Κοπτικής Εκκλησίας. Σήμερα μεταξύ των δύο Εκκλησιών υπάρχει τακτική ανταλλαγή αντιπροσωπειών και υλοποιούνται κοινές πρωτοβουλίες, μεταξύ άλλων και στους τομείς των διμερών θεολογικών διαβουλεύσεων, όπως επίσης στον ακαδημαϊκό, τον επικοινωνιακό, τον κοινωνικό και τον νεανικό τομέα. Η Αίγυπτος κατέχει σπουδαία θέση στο πλαίσιο των συστηματικών προσπαθειών για την υποστήριξη των χριστιανών, που καταβάλλει η

Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία. Η Κοπτική Εκκλησία ως η μεγαλύτερη στη Μέση Ανατολή και την Βόρειο Αφρική, είναι σπουδαίος εταίρος του Πατριαρχείου Μόσχας στην υλοποίηση των ανθρωπιστικών πρωτοβουλιών σε αυτές τις περιοχές.

Ένας από τους βασικούς άξονες συνεργασίας τα τελευταία χρόνια κατέστησαν οι επαφές μεταξύ εκπροσώπων των μοναζόντων αμφοτέρων των Εκκλησιών. Οι Κόπτες ιεράρχες και κληρικοί πάντοτε επιδείκνυαν ενδιαφέρον για τη ζωή των ρωσικών ιερών μονών, ενώ και η επίσκεψη στις κοπτικές μονές της Αιγύπτου αποτελούσε εκ παραδόσεως μέρος του προγράμματος των επισκέψεων των ρωσικών εκκλησιαστικών αποστολών. Στη μονή του Αγίου Μπισόι (Οσίου Παΐσιου του Μεγάλου), που απολαμβάνει το καθεστώς της Λαύρας και μια από τις κατοικίες του Πατριάρχη, διεξήχθησαν πολλές συναντήσεις της Μικτής Επιτροπής επί του θεολογικού διαλόγου μεταξύ της Ορθόδοξου Εκκλησίας και των Αρχαίων Ανατολικών Εκκλησιών, συμπεριλαμβανομένων και ολομελών συνεδριών. Ιστορικά για τους Κόπτες ειδικά οι μονές αποτελούν το επίκεντρο της εκκλησιαστικής ζωής και σχεδόν όλοι οι Κόπτες επίσκοποι διαβιούν μόνιμα σε μονές και είναι καθηγούμενοι ή επίτροποι αυτών.

Η αμοιβαία μελέτη των μοναστικών παραδόσεων της Αιγύπτου και της Ρωσίας έχει μεγάλη σημασία και για τις δύο πλευρές. Στην Κοπτική Εκκλησία γνωρίζουν καλά πολλούς Ρώσους ασκητές, τους Οσίους Σέργιο του Ραντονέζ και Σεραφείμ του Σαρόφ, τις διά Χριστόν σαλές Ξένη της Αγίας Πετρούπολεως και Ματρώνα της Μόσχας. Για τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκαλεί η εμπειρία διαφυλάξεως στις αιγυπτιακές μονές της ζωής σύμφωνα με τα τυπικά, που συνέταξαν οι πατέρες ιδρυτές του μοναχισμού. Με την ευλογία του Αγιοτάτου Πατριάρχη Κυρίλλου την ανάπτυξη αυτής της κατευθύνσεως συνεργασίας με την Κοπτική Εκκλησία συντονίζει ο πρόεδρος του Συνοδικού Τμήματος επί Ιερών Μονών και Μοναχικού Βίου μητροπολίτης Κασίρα Θεόγνωστος.

Αυτή η συνεργασία είχε ευρεία θετική απήχηση και στις δύο Εκκλησίες. Ειδικότερα δε, η πνευματική κληρονομιά των πατέρων του πατερικού της Αιγύπτου αποτέλεσε κεντρικό θέμα του Διεθνούς Συνεδρίου του Συνοδικού Τμήματος επί Ιερών Μονών και Μοναχικού Βίου (Μόσχα, Νοέμβριος 2018). Το 2018 - 2021 στα αρχαία μοναστήρια της Αιγύπτου μετέβησαν κατ' επανάληψιν τηλεοπτικά συνεργεία της Ρωσικής Ορθόδοξου Εκκλησίας, στο πλαίσιο της παραγωγής σειράς ταινιών τεκμηριώσεως, αφιερωμένων στην ιστορία και τη σύγχρονη ζωή της Κοπτικής Εκκλησίας. Η πνευματική κληρονομιά της συμπεριλαμβάνει τόσο την παράδοση της αρχαίας ευσέβειας, όσο και τον άθλο των νεομαρτύρων, οι τελευταίοι εκ των οποίων μαρτύρησαν υπέρ Χριστού το 2015 στις ακτές της Μεσογείου στη Λιβύη.